

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.10.2010 р. № 2755-VI, станом на 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 29.04.2024)
2. Про застосування звичайної ціни при визначенні бази обкладення ПДВ у ході документальних перевірок. Лист Державної фіскальної служби України 15.08.2016 № 27600/7/99-99-14-02-01-17 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v7600872-16#Text> (дата звернення: 29.04.2024)
3. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII, станом на 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення 30.04.2024)
4. Цивільний кодекс України Закон України від 16.01.2003 № 435 -IV, станом на 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 30.04.2024)

Могілей Крістіна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Одеський національний економічний університет*

Артюх О. В.

*д-р. екон. наук, професор
професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних умовах вчасне надходження податків до державного бюджету є вкрай важливим, оскільки це забезпечує державі необхідні ресурси для виконання її функцій та забезпечення ефективності її роботи. Податкові надходження виступають основним джерелом збору коштів. У той же час, деякі платники намагаються уникнути сплати податків або зменшити свої податкові зобов'язання незаконно. У таких ситуаціях важливе значення має податковий контроль. Він не просто гарантує, що податки сплачуються належним чином, але також допомагає виявляти порушення та запобігати їм, що є ключовим для забезпечення справедливості та ефективності податкової системи [1].

Податковий контроль - це комплекс заходів, спрямованих на перевірку виконання вимог податкового законодавства та забезпечення економічної безпеки. Виконання податкового контролю є обов'язковою умовою для ефективної роботи податкової системи.

У період воєнного стану головне завдання у сфері економіки полягає в забезпеченні виживання та стійкості економіки країни. Для досягнення цієї мети важливо мати належний рівень економічної безпеки, а ключовим елементом цього процесу є ефективна податкова система. Податкова система забезпечує потрібні фінансові ресурси для всіх сфер економіки та є важливою для успішної діяльності основних галузей, розвитку підприємництва та задоволення потреб держави та громадян. У зв'язку з введенням воєнного стану парламентарії переглядають основні положення податкової політики з метою зменшення податкового навантаження, оскільки основним пріоритетом стає захист вітчизняних виробників, а не лише наповнення бюджету.

Навесні 2022 року Верховна Рада України внесла поправки до Податкового кодексу України, спрямовані на підтримку сектору підприємництва. Ці зміни передбачають зниження обтяження податками та спрощення процедур оподаткування. В результаті внесених змін

спостерігається зменшення обсягів податкових надходжень та пониження рівня податкового навантаження (рис. 1).

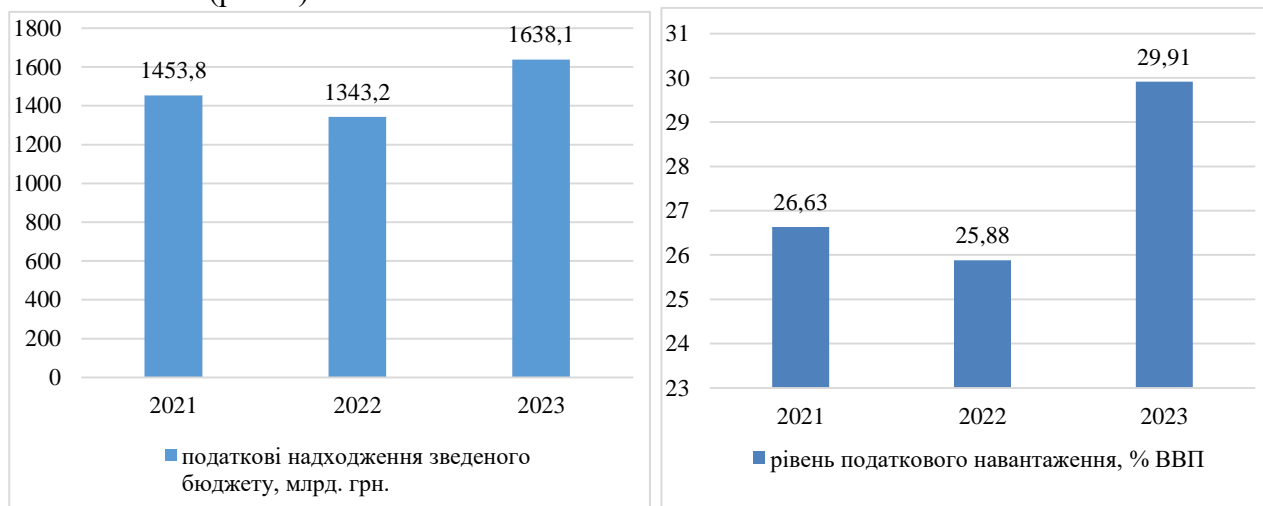

Рис.1. Динаміка сум податкових надходжень зведеного бюджету та податкового навантаження України упродовж 2021-2023 рр.
Джерело: побудовано автором за даними [4]

Отже, у довоєнний період податкова політика була спрямована переважно на тимчасові фінансові проблеми, пов'язані з потребою збору додаткових фінансових ресурсів для бюджету, а не на стимулювання якісних структурних змін. Щодо змін у фінансовій політиці під час війни, то вона характеризується пом'якшенням умов оподаткування та зниженням рівня податкового навантаження. Проте в таких умовах зростає значення боротьби з ухиленням від сплати податків та податкового контролю.

Згідно з теорією та практичним досвідом, найбільш ефективним видом податкового контролю є перевірка. На рис. 2 показані результати перевірок, проведених ДПС України впродовж 2021-2023 років. Видно, що війна спричинила зменшення кількості таких перевірок. Фінансові труднощі значної частини юридичних осіб негативно впливають на ефективність податкового контролю, оскільки підприємства не можуть повністю сплатити податки і використовують різні схеми ухилення від оподаткування, включаючи легальні, напівлегальні та нелегальні. Крім того, низький рівень податкової культури та недовіра платників податків до податкових органів негативно впливають на ефективність податкового контролю. Це є результатом недосконалості податкового законодавства та неправомірної поведінки посадових осіб у податкових органах.

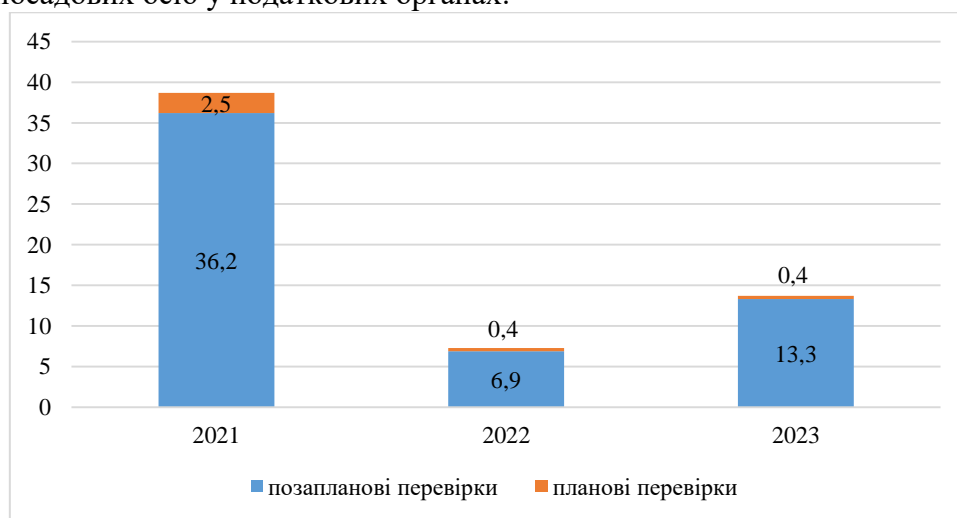

Рис. 2. Число проведених податкових перевірок в Україні упродовж 2021-2023 рр., тис.
Джерело: побудовано автором за даними [3]

Впровадження електронних податкових сервісів стане ключовим фактором для підвищення довіри платників податків до податкових органів і сприятиме збільшенню податкової дисципліни. Це дозволить застосовувати додаткові заходи для протидії ухиленням від сплати податків і гарантувати дотримання основних принципів оподаткування, таких як загальність оподаткування, рівність перед законом для всіх платників, соціальна справедливість і відповідальність за порушення податкового законодавства.

Використання електронних інструментів в сфері оподаткування дозволяє досягти найвищої ефективності у протидії ухиленням від сплати податків. Прозорість критеріїв та процедур також гарантує об'єктивне призначення підтримки. Однак, щоб досягти найкращих результатів у зборі податків, необхідно переглянути правила оподаткування та процедури їх виконання, щоб усунути чинники, які знижують ефективність та сприяють уникненню сплати податків. Також було б корисно розробити систему моніторингу для контролю за платниками податків з метою виявлення можливих порушень податкового законодавства серед усіх груп платників [2].

Отже, внесення відповідних змін до діючого законодавства під час воєнного стану свідчить про готовність та гнучкість державних органів влади реагувати на сучасні виклики і загрози вчасно.

Список використаних джерел

1. Андрейків Т. Я. Податковий контроль в умовах нестабільності. *Трансформаційні процеси в економіці: від конкуренції до кооперації*: матер. І всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 26 жовт. 2023 р.). Хмельницький, ХКТЕІ. 2023. С. 191-193.
2. Висоцька І. Б., Радченко С. С., Лелюк Н. Є.. Протидія ухиленню від сплати податків в умовах воєнного стану. *Академічні візії*, (19). 2023. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7966623>.
3. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2024).
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2024).

Нежива Марія

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту

Державний торговельно-економічний університет

м. Київ, Україна

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

В період перетворень у фінансово-економічному середовищі країни система публічних закупівель стає ключовим інститутом для розвитку інших сфер державної політики. Правильно налагоджені економіко-правові відносини та ефективний механізм проведення публічних закупівель мають великий вплив на темпи економічного зростання і результативність структурних змін у соціально-економічній сфері. Система економіко-правових відносин та механізм здійснення публічних закупівель є ключовими складовими сфери публічного управління та регулювання економічної діяльності в країні. Україна стратегічно прагне до рівноправного партнерства у міжнародній співпраці, що вимагає підвищення обґрунтованості та ефективності контролю за публічними закупівлями. Зростання міжнародної торгівлі та інтернаціоналізація економіки України вимагають